

دانشگاه علوم پزشکی تهران
دانشکده پرستاری و مامایی
پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

عنوان:

بررسی علل و نشانه های درک شده مادران ایرانی از عدم کفایت شیر و نحوه
مواجهه با آن در مراکز بهداشتی درمانی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی تهران در

سال ۱۳۹۸

نگارنده:

سپیده سهرابی

استاد راهنما:

دکتر شیرین شهبازی صیقلده

استاد مشاور:

دکتر فاطمه رحیمی کیان

استاد مشاور آمار:

دکتر انوشیروان کاظم نژاد

چکیده فارسی

بررسی علل و نشانه های عدم کفایت درک شده مادران ایرانی و نحوه مواجهه با آن در مراکز بهداشتی درمانی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۹۸

سابقه و هدف: شایعترین علت قطع شیر مادر و عدم ادامه روند تغذیه انحصاری با شیر مادر درک شده از عدم کفایت شیراست. پژوهش حاضر جهت تعیین علل و نشانه های درک شده مادران ایرانی از عدم کفایت شیر انجام شده است.

مواد و روش ها: این مطالعه طولی یک گروهی آینده نگر ۳ مرحله ای در سال ۱۳۹۸ در ۶ بیمارستان مرتبط با دانشگاه علوم پزشکی تهران دارای بخش زایمان و مراقبت های بعد از زایمان شامل بیمارستانهای آرش، بهارلو، محب یاس، ولیعصر، شریعتی و ضیائیان بر روی ۶۱۵ نفر از مادران زایمان کرده از طریق نمونه گیری تصادفی در ۳ مرحله (روزهای اول بعد از زایمان، یک ماه و سپس سه ماه بعد از زایمان) انجام شده است. ابزار گردآوری داده های این پژوهش پرسشنامه ای محقق ساخته ۴ بخشی حاوی ۴۶ سوال بود. داده های جمع آوری شده توسط نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ در قالب توصیفی (فراوانی و درصد فراوانی) آنالیز شدند.

یافته ها: با توجه به یافته های این پژوهش فراوانی قطع شیردهی به علت عدم کفایت درک شده شیر مادر در پس از زایمان ۱۰/۶ درصد، در در ماه اول پس از زایمان ۲۵/۸ درصد و در ماه سوم پس از زایمان ۴۱/۷ درصد بود. در مورد علل مرتبط با عدم کفایت درک شده شیر مادر به ترتیب فراوان ترین علت در پس از زایمان "نگرفتن نوک پستان توسط شیرخوار" (۵۸/۲ درصد) و در دو زمان دیگر یعنی ماه اول و ماه سوم بعد از زایمان فراوان ترین علت "عدم تمایل مادر به تغذیه شیرخوار با پستان خود" بود (به ترتیب ۴۵/۲ درصد و ۴۴/۵). در بخش نشانه های عدم کفایت درک شده شیر مادر، به ترتیب فراوان ترین نشانه درک شده مادران در پس از زایمان "احساس مادر مبنی بر سیر نشدن شیرخوار" (۵۱/۴ درصد) و در ماه اول و سوم بعد از زایمان "احساس مادر مبنی بر وزن گیری ناکافی شیرخوار" به ترتیب ۶۶/۹ درصد و ۶۹/۵ درصد بود. در مورد چگونگی مواجهه مادر با عدم کفایت درک شده شیر، فراوان ترین نحوه مواجهه در پس از زایمان "تصمیم مادر مبنی بر تلاش برای شیردهی با پستان" (۸۹/۴ درصد)، در ماه اول بعد از زایمان "تصمیم مادر مبنی بر قطع شیردهی و آغاز تغذیه زودهنگام" (۲۷/۴ درصد) و در ماه سوم بعد از زایمان "تصمیم مادر مبنی بر قطع شیردهی با پستان و استفاده از شیرخشک" (۳۷/۴ درصد) بود.

نتیجه گیری: نتایج مطالعه حاضر نشان داد فراوانی قطع شیردهی انحصاری با پستان به علت عدم کفایت درک شده شیر مادر با گذر از دوره پست پارتوم رو به افزایش است. بیشترین درصد فراوانی درک مادر در ۳ مرحله از پژوهش در بخش "علل عدم کفایت درک شده شیر مادر" فاکتور های روحی- روانی مادر عدم تمایل مادر به تغذیه شیر خوار با پستان و در بخش سوم پرسشنامه "نشانه های عدم کفایت درک شده شیر مادر" وزن گیری نامناسب شیرخوار و سیر نشدن شیر خوار در عین مکیدن پستان است به علاوه بیشترین فراوانی "نحوه مواجهه مادر در مواجهه با عدم کفایت درک شده شیر" به قطع شیردهی و استفاده از شیر مصنوعی تعلق دارد بنابراین می توان با توجه به نتایج پژوهش قطع شیردهی به علت عدم کفایت درک شده شیر مادر در ۴۱/۷ درصد مادران در پیگیری ماه سوم بعد از زایمان قابل انتظار است. همانطور که از نتایج پژوهش بر می آید می توان درک نادرست مادر از عدم کفایت را با شناسایی به موقع علل و نشانه های شایع ذکر شده رفع نمود و بدین صورت با کمک به مادران برای مدیریت مناسب این درک نادرست درصد فراوانی شیردهی با پستان در بدو تولد و ماههای آتی پس از زایمان بالا برد.

کلیدواژه ها: عدم کفایت شیر مادر؛ عدم کفایت درک شده شیر مادر؛ علل عدم کفایت درک شده شیر مادر؛ نشانه های عدم کفایت درک شده شیر مادر؛ شیر ناکافی؛ نحوه مواجهه مادران با عدم کفایت درک شده شیر

Tehran University of Medical Sciences

School of Nursing and Midwifery

Title:

Assessment the perceived milk insufficiency(PIM) and its management among Iranian mothers referred to health care centers of Tehran University of Medical Sciences in 2019.

A thesis submitted as partial fulfillment of the requirements for Master of Science

(MSc) degree In Midwifery

By

Sepideh Sohrabi

Supervisor

Dr. Shirin Shahbazi Seiqaldehy

Consultant

Dr. Anoushiravan Kazemnezhad

2019

Abstract

Background: The most common reason for stopping breastfeeding and not continuing the process of exclusive breastfeeding is the mother's perception of insufficient milk. The present study was performed to determine the perceived causes and symptoms of Iranian mothers of milk insufficiency.

Materials and Methods: This longitudinal study of a three-stage prospective group in 2009 in 6 hospitals related to Tehran University of Medical Sciences with delivery and postpartum care wards including Arash, Baharloo, Moheb Yas, Valiasr, Shariati and Ziaian hospitals on 615 patients Maternity mothers were performed by random sampling in 3 stages (first days after delivery, one month and then three months after delivery). The data collection tool of this study was a 4-part researcher-made questionnaire containing 46 questions. The collected data were analyzed by SPSS software version 16 in descriptive format (frequency and frequency percentage).

Results: According to the findings of this study, the frequency of cessation of breastfeeding due to perceived insufficiency of breast milk in the postpartum period was 10.6%, in the first month after delivery was 25.8% and in the third month after delivery was 41.7%. Regarding the causes related to perceived insufficiency of breast milk, the most common cause after childbirth is "not taking the nipple by the infant" (58.2%) and in the other two times, the first month and the third month after delivery, the most common cause. "Maternal reluctance to breastfeed" (45.2% and 44.5%, respectively). In the section of perceived signs of breast milk insufficiency, the most common perceived signs of mothers after childbirth are "mother's feeling that the infant is not full" (51.4%) and in the first and third month after delivery "mother's feeling "Insufficient infant weight gain" was 66.9% and 69.5%, respectively. On how the mother copes with perceived milk insufficiency, the most common way to deal with postpartum "mother decision to try to breastfeed" (89.4%), in the first month after delivery "mother decision to stop breastfeeding "Breastfeeding and early breastfeeding" (27.4%) and in the third month after delivery was the mother's decision to stop breastfeeding and use powdered milk (37.4%).

Conclusion: The results of the present study showed that the frequency of exclusive cessation of breastfeeding due to perceived insufficiency of breast milk is increasing with the passage of the postpartum period. The highest percentage of maternal perception in 3 stages of research in the section "Causes of perceived insufficiency of breast milk" Psychological factors of the mother's unwillingness to breastfeed and in the third part of the questionnaire "Signs of perceived insufficiency of breast milk" "Inadequate weight gain of the infant and the infant not being satisfied while breastfeeding. In addition, the highest frequency of" how the mother is exposed to the perceived insufficiency of milk "belongs to stopping breastfeeding and using artificial milk, so according to the research results. Discontinuation of breastfeeding due to perceived insufficiency of breast milk is expected in 41.7% of mothers in the third month after delivery. As the results of the research show, the mother's misunderstanding of inadequacy can be eliminated by timely identification of the common causes and symptoms mentioned, and thus, by helping mothers to properly manage this

misunderstanding, the percentage of breastfeeding frequency at the beginning Births and months after childbirth increased.

Key words: Insufficiency of breast milk; Perceived insufficiency of breast milk; Causes of perceived breast milk insufficiency; Signs of perceived breast insufficiency; Insufficient milk; How mothers deal with perceived milk insufficiency